

RESTAURERING AF POSTLADEN I EBELTOFT

MUSEUMSFORENINGEN FOR EBELTOFT OG OMEGN

JULI 2014

Arkivfoto:
Postladen, årstal ukendt.
Anslået årstal ca. 1850 da
Det Gamle Rådhus har
hvidkalkede ydermure.

INDHOLD

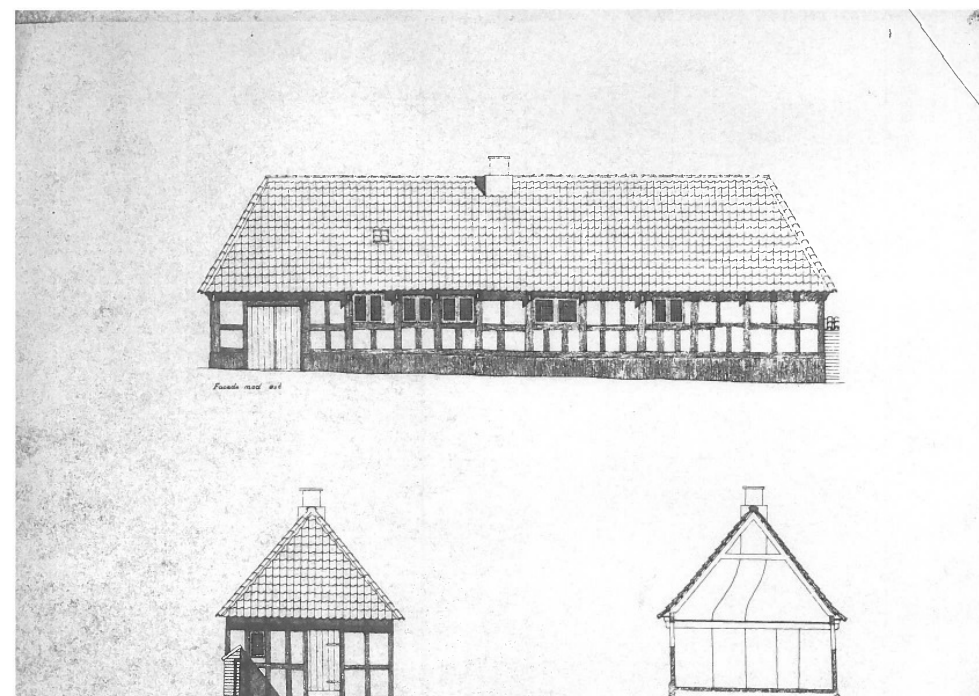
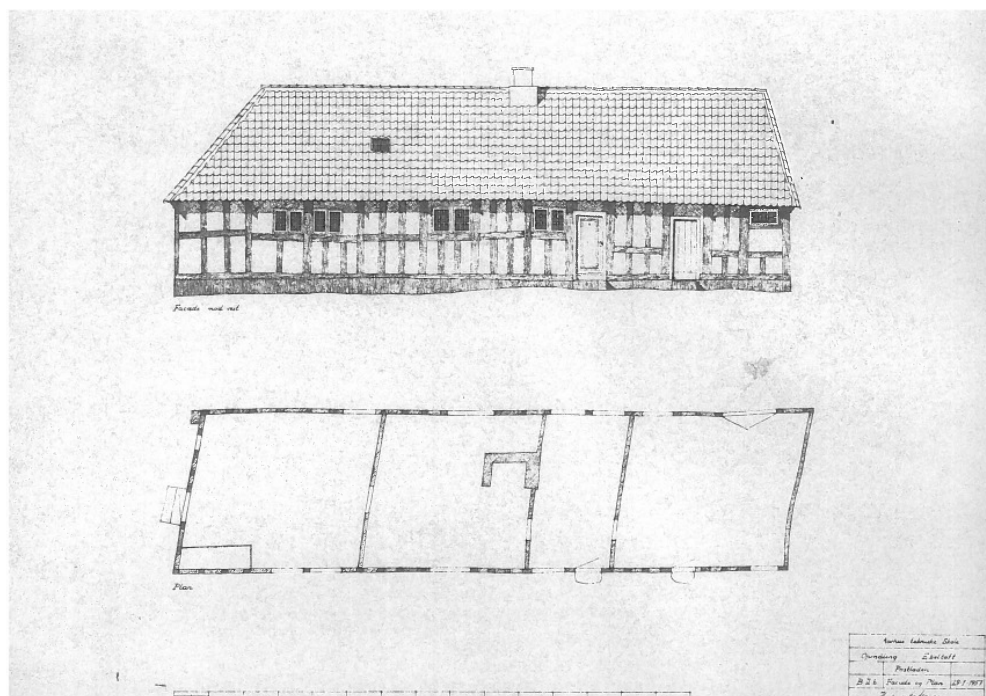
HISTORISK BAGGRUND

Museumsforeningen for Ebeltoft og Omegn
Museumsforeningens stiftelse og første år - 1909-1940
Fusionen 2011
Postladens historie
Bygningens betydning for kulturmiljøet

PROJEKTBEKRIVELSE

Beskrivelse af bygningens nuværende tilstand
Projektets overordnede formål
Renoveringsprojektets hoveddele

ØKONOMISK OVERSLAG

Arkivmateriale:
 Opmålingstegninger, 1957.
 Facade vest, mod gård.
 Plan.
 Facade øst, mod Overgade.
 Gavlfacade mod nord.
 Tværsnit.

HISTORISK BAGGRUND

Museumsforeningen for Ebeltoft og Omegn

Museets historie er nøje forbundet med Det gamle Rådhus, idet museet nu i mere end 100 år har haft til huse hér.

Byens første rådhus går tilbage til 1576. I slutningen af 1700-tallet var dette rådhus imidlertid i så dårlig en forfatning at byen måtte have et nyt, selvom det økonomisk var særdeles vanskelige tider for byen.

I 1789 blev det nuværende gamle rådhus opført af bygmester Just Møller fra Ebeltoft efter tegning af arkitekt Anders Kruse fra Horsens for en pris af 650 rigsdaler. Rådhuset blev opført i nyklassicistisk stil med bl.a. hvidkalkede mure.

Rådhuset viste sig hurtigt at være alt for lille og i 1840 fik byen et nyt stort rådhus på Torvet, hvorefter det gamle rådhus blev privat beboelse.

I begyndelsen af 1900-tallet var rådhuset i så dårlig forfatning, at en restaurering var nødvendig. Restaureringen blev gennemført i 1906-09 med støtte fra staten på 13.800 kr. fra Nationalmuseets tilsyn, mod at bygningen blev fredet og anvendt til offentlige formål. Restaureringen blev ledet af arkitekt J. Magdahl Nielsen, mens selve arbejdet blev udført af lokale håndværkere.

I dag virker fredningen noget besynderlig, idet bygningen på det tidspunkt faktisk kun var lidt over hundrede år gammel, hvor kun ganske få bygninger dengang blev fredet. Når det alligevel lykkedes, skyldtes det i særlig grad den fremtrædende politiker og senere statsminister, Niels Neergaard, der i hele 40 år var valgt i Ebeltoftkredsen.

Ligeledes må man fra et historisk synspunkt ligeledes forbavses over restaureringen, som er yderst uheldig og historisk ukorrekt, idet man gik ud fra, at bygningen var byens første rådhus fra 1576, og omskabte den med anvendelse af nationalromantikens virkemidler til en renæssancebygning.

Museumsforeningens stiftelse og første år – 1909-1940

Umiddelbart efter, at Det gamle Rådhus den 5. juli 1909 var afleveret til byen igen efter restaureringen, påbegyndte man arbejdet med at få en museumsforening stiftet. I 1906 havde byen også fået en Turistforening og oplevede et stigende turistbesøg.

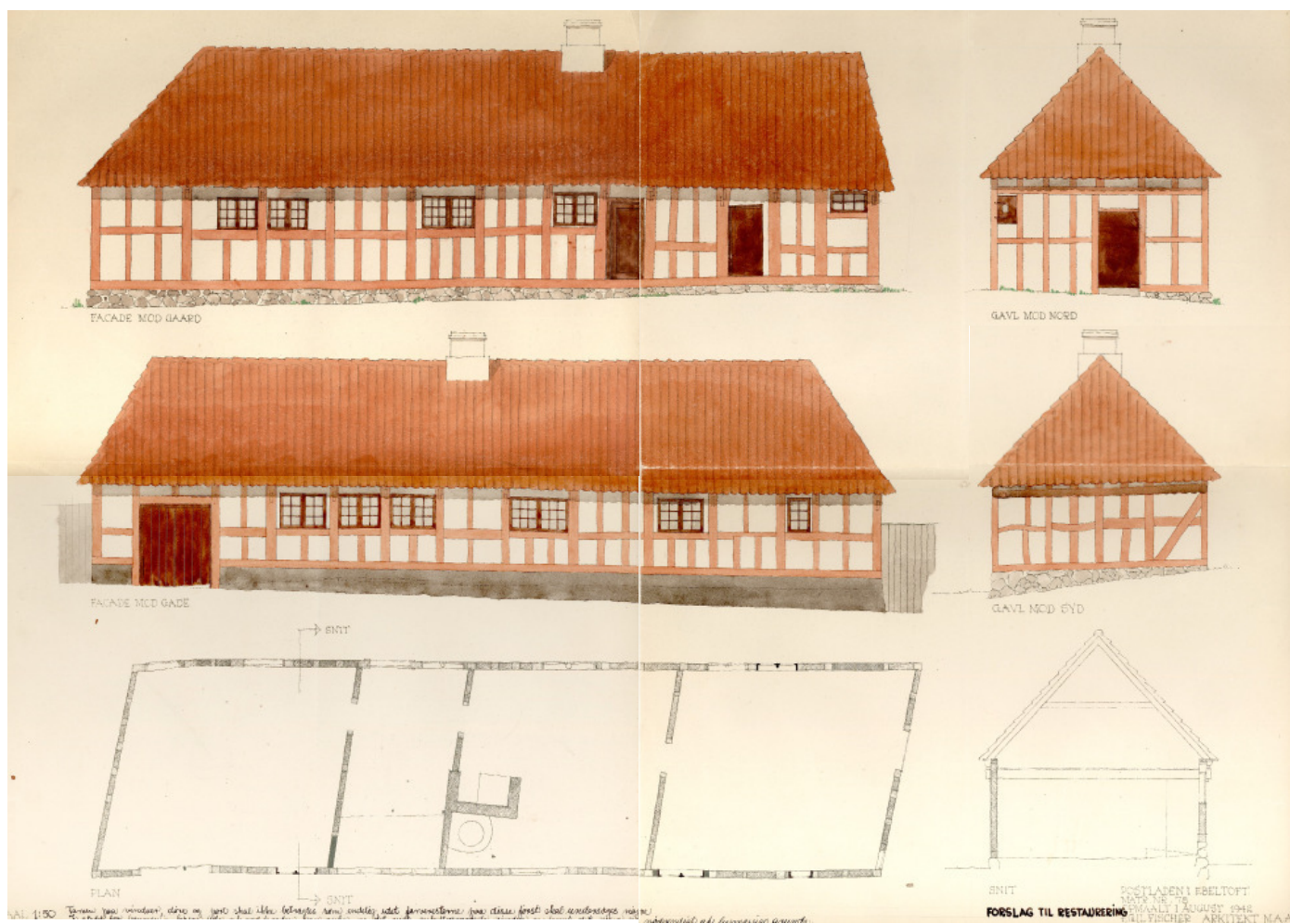
Den 2. august 1909 blev Museumsforeningen for Ebeltoft og Omegn stiftet. Den første bestyrelse kom til at bestå af partikulier A. Andersen, læge K.G.E. Holst, fru købmand M. Poulsen, stationsforstander C. Lundberg, urmager F. Sinding, trikotagehandler F. J. Sørensen og kordegn Kr. Holm. Ganske naturligt blev Holm, som havde været forkæmper for rådhusets restaurering og oprettelsen af et museum, valgt til museets første formand.

Det nystiftede museum fik af byrådet stillet lokaler til rådighed på rådhuset sammen med Folkeforeningens bogsamling, som allerede havde haft til huse her fra 1888.

Desuden modtog Museumsforeningen og Folkeforeningen i 1910 i fællesskab 2000 kr. i statsstøtte til indretning af lokalerne på Det gamle Rådhus med reoler, montrere, borde og stole.

Hurtigt viste den tildelte plads sig imidlertid at være for trang for museet, som i årene lige efter oprettelsen fik skænket mange museumsgenstande. I 1913 gav byrådet derfor tilladelse til, at museet alene fik rådighed over hele Det gamle Rådhus. Folkeforeningens bibliotek flyttede herefter til lokaler på Teknisk Skole i Overgade.

Ifølge vedtægterne var en af foreningens hovedopgaver at få indrettet en molbostue. Et arbejde der stod på i de følgende par år.

Arkivmateriale:
Forslag til restaurering, 1942.

Fusionen 2011

Indtil 1. januar 2011 stod Museumsforeningen for museumsdriften, idet museet var ejet af Museumsforeningen. I forbindelse med en kommunal fusion mellem de kulturhistoriske museer i Ebeltøft, Grenaa og Randers blev museets samlinger og aktiviteter overdraget til kommunen, mens Museumsforeningen er fortsat som en kulturel forening som støtter Museum Østjylland.

Postladens historie

Bindingsværksladen i Overgade, der går under navnet Postladen, hører til ejendommen Juulsbakke 1, der oprindeligt var en bindingsværksgård - antagelig fra begyndelsen af 1700-tallet - som omkring 1845 blev udstyret med grundmuret facade mod Juulbakke. Ejendommen blev i 1844 erhvervet af den første postmester i byen, Ludvig Conrath Møller, som var den første, der alene bestred dette embede og havde en postmæssig baggrund. Byens posthus havde herefter til huse her, indtil det i 1901 flyttede til den nyopførte jernbanestation. Fra Postladen udgik postvognen, som blev drevet med postkontrahenter - vognmænd - og som udover at medtage post også var et vigtigt transportmiddel, der medtog passagerer. Antallet af passager var dog ikke overvældende. I finansåret 1871-72 var antallet af befordrede fra Ebeltøft til Tirstrup således blot 222. Byens indbyggertal var i 1870 da også kun på 1239. Efter at posthuset var flyttet til jernbanestationen blev ejendommen erhvervet af redaktør og bogtrykker N.J. Rasmussen, der etablerede bogtrykkeri i bygningen, hvor også Ebeltøft Avis blev udgivet.

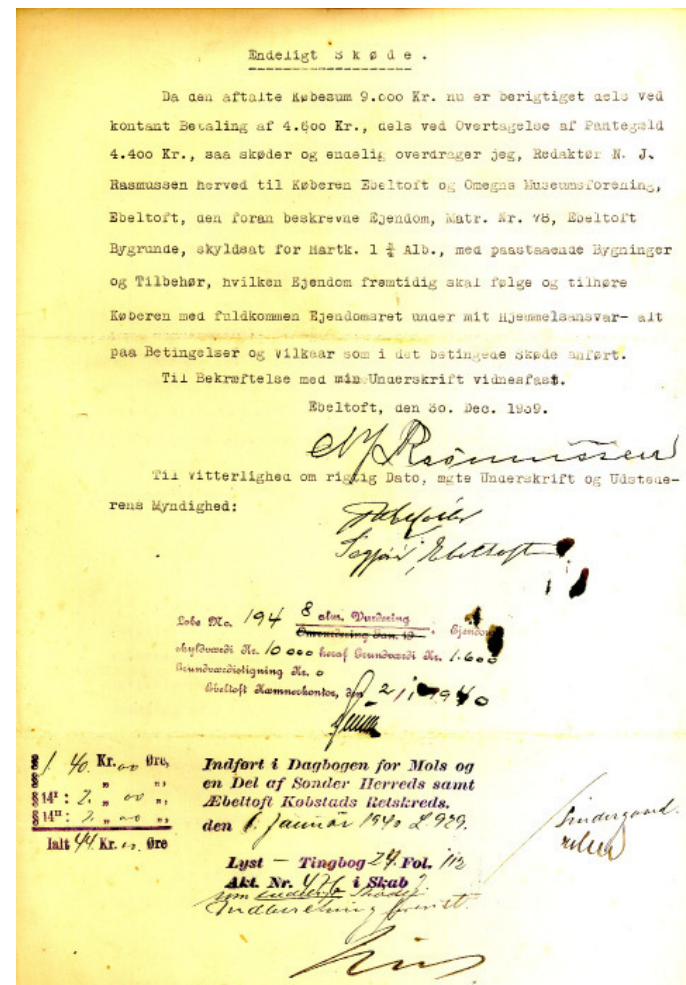
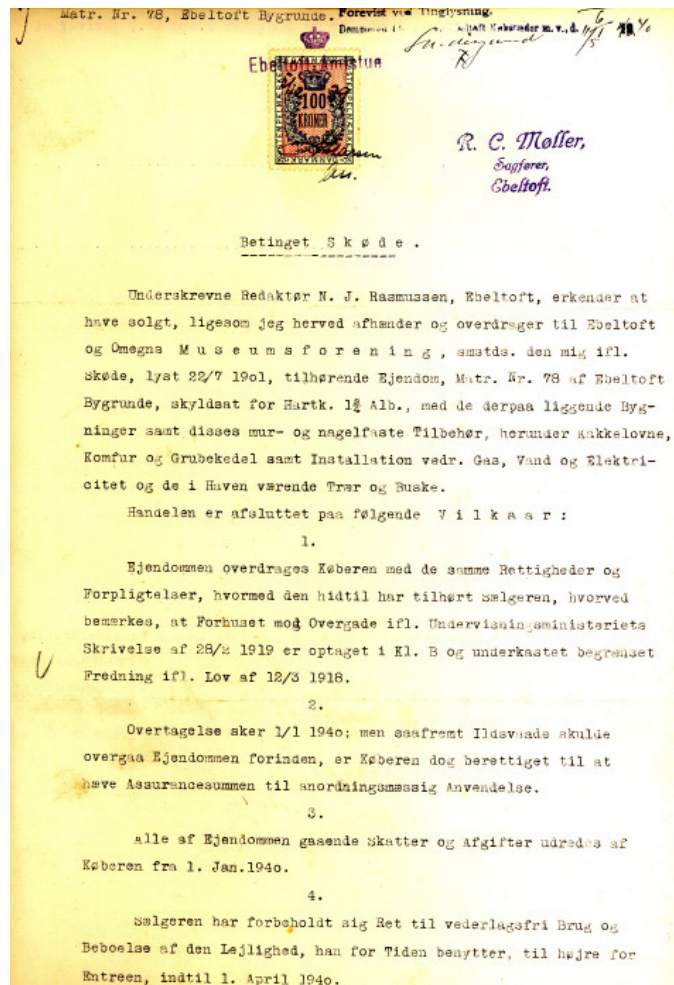
I 1939 overtog Museumsforeningen ejendommen Juulsbakke 1 med Postladen, som siden er blevet anvendt til museumsformål med blandt andet Siamesisk Samling. Omkring 1943 gennemgik Postladen en grundig restaurering under ledelse af arkitekt Egil Fischer fra Femmøller med økonomisk støtte fra Sommerfesten i Ebeltøft.

Bygningens betydning for kulturmiljøet

Den gamle, maleriske bygning, som er fredet og et af de mest kendte motiver fra Ebeltøft, er en umistelig del af den gamle købstads kulturmiljø og i særdeleshed miljøet omkring Det gamle Rådhus. Postladen er således af overordentlig stor betydning for det kulturhistoriske købstadsmiljø som en del af Nationalpark Mols Bjerge. En restaurering vil således være med til at bevare og styrke såvel kulturmiljøet som kulturhistorien.

Ejendommen blev i 1844 erhvervet af byens første postmester med postmæssig baggrund. Byens posthus havde herefter til huse her, indtil det i 1901 flyttede til den nye jernbanestation. Fra Postladen udgik postvognen, som blev drevet med vognmænd - og som udover at medtage post også var et vigtigt transportmiddel, der medtog passagerer. Postladen besidder således en betydelig fortælle- og formidlingsværdi, som styrker vil være med til at styrke såvel de kulturhistoriske oplevelser som formidlingen i Nationalparken.

Den færdigrestaurerede bygning forventes ligeledes at kunne indgå i Museum Østjylland kulturhistoriske formidling på stedet.

Arkivmateriale:
Skøde, 1939, vedr. salg af matrikel 78, Postladen samt tilknyttede ejendomme til Museumsforeningen.

Arkivmateriale,
modsatte side:
T.v.: Matrikelkort, år 1907.
T.h.: Matrikelkort, år 1947.

Fotos 2014
 Facade mod gårdareal samt
 nærbillede af vinduesparti
 på samme facade.

PROJEKTBEKRIVELSE

Beskrivelse af bygningens nuværende tilstand

Bygningens generelle tilstand er desværre ganske dårlig, men på den anden side ikke så slem, at en restaurering er umulig. Det haster dog med at få påbegyndt genopretningen. En restaurering vil blot blive dyrere og dyrere og til sidst måske uoverkommelig, hvis man venter for længe.

Det mest presserende arbejde er udskiftning af taget, som er utæt og i særdeles dårlig stand.

Taget lader sig desværre ikke reparere, da tagstenene er fuget, tætnet med polystyrenskum ved alle samlinger. Dette umuliggør genanvendelse og udskiftning af ellers ubeskadigede tagsten fra det nuværende tag. Foruden taget er det bydende nødvendigt at give facader og gavle en gennemgribende istandsættelse for at forhindre spredning af råd og yderligere uopretteligt forfald.

Af hensyn til fremtidig brug af bygningen til formidling er det væsentligt, at bygningens indre også renoveres. Bygningens indre er imidlertid gennemgående i ret god stand, så der er i den forbindelse tale om tiltag af "mindre" omfang.

Projektets overordnede formål

Den overordnede målsætning er at bevare bygningen så intakt og original som overhovedet muligt. Renovering af bygningen vil således blive foretaget efter følgende prioritering:

Prioritet 1:

Forebyggende og bevarende vedligehold af bygningsdele f.eks. ved afrensning og maling af bygningsdele.

Prioritet 2:

Reparation af af originale bygningsdele.

Prioritet 3:

Udskiftning, hvor originale bygningsdele ikke kan repareres.

Renoveringsprojektets hoveddele

- A. Renovering af tag, facader og gavle
- B. Indvendig renovering.

Renovering af tag, facader og gavle

Projektelementer

- a. Etablering af byggeplads inklusive leje af stillads
- b. Afdækning af loft
- c. Nedtagning og bortskaffelse af tagsten, rygningsten, og gratsten.
- d. Nedtagning og bortskaffelse af lægter og ukorante hjælpespær
- e. Afdækning med pressinger
- f. Forstærkning af spær, supplering af spær, undertag, nye lægter, forstærkning omkring skorsten.
- g. Træbeskyttelse af alle spær
- h. Oplægning af håndstrøgne tagsten, rygningsten og gratsten.
- i. Reparation af skorsten
- j. Udskiftning af bindingsværk, tavl mod gård, gavl mod nord, stolpe mod øst, og hjørnebrædder mod syd
- k. Afrensning og nykalkning af tavl
- l. Afrensning af maling på bindingsværk, træbjæring på afrenset og udbedret bindingsværk
- m. Udlusning og kalfatring af bindingsværk
- n. Istandsættelse af vinduer, døre, halvdør og porte
- o. Skarring, rensning, kitning, grunding, 2-3 gange strygning med linoliemaling

Fotos 2014, t.v.:
Løbende småreparationer.
Her ses reparationer af
sokkel og bundrem samt en
indmalet stålforstærkning
ved hjørne.

Fotos 2014, t.h.:
Tilstand bundrem og sokkel
samt trappe i gårdmiljø.

Fotos 2014, modsatte side:
Tilstand bundrem og sokkel-
stensætning mod gårdrum.

Indvendig renovering

Projektelementer

- a. Isolering af loftetage
- b. Nyetablering af el-installationer
- c. Etablering af ABA-anlæg
- d. Murerarbejder
- e. Tømrerarbejder
- f. Malerarbejder

Budget

Renovering af tag, facader og gavle.

De enkelte projektelementer er blevet prissat i tilbud/overslag i samarbejde med lokale håndværkere.

Tidsplan

Projektet vil ikke kunne realiseres uden økonomisk støtte fra fonde o.lign. og arbejdet vil først blive igangsat, når der foreligger tilsagn herom.

Postladen tænkes at indgå i den fremtidige formidling i museumskomplekset Juulsbakke 1, f.eks. som en del af en fremtidig formidling af det kulturhistoriske købstadsmiljø i Ebeltøft, som nu er en del af Nationalpark Mols Bjerger.

Fotos 2014 t.v.:
Løbende småreparationer.
Her ses reparationer af
sokkel/bundrem samt en
stålforstærkning ved hjørne.

Fotos 2014 t.h.:
Taget er forsøgt tætnet med
polystyrenskum.

Fotos 2014, modsatte side:
Facade mod Overgade. Ses
fra torvet og Det Gamle
Rådhus.

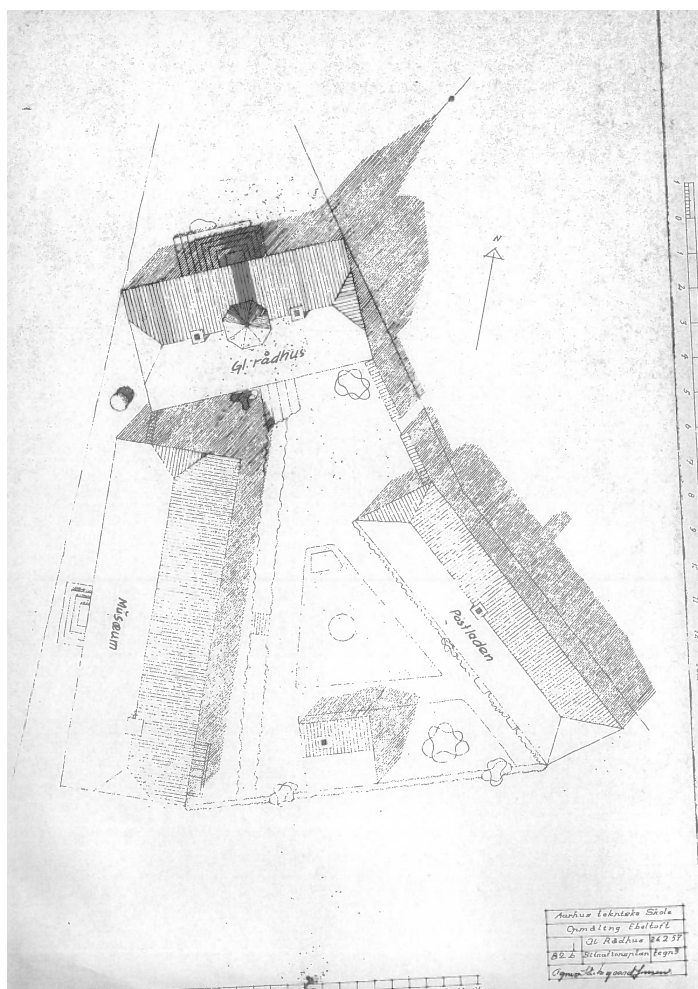

Fotos 2014:
Set fra gårdmiljø.

Foto 2014, modsatte side:
Facade mod gårdmiljø med
synlige reparationer ved
tavl.

Arkivmateriale:
 Opmåling, 1957:
 Situationsplan over post-
 lade-komplekset bestående
 af Postladan, museet og Det
 Gamle Rådhus.

